

Для нотаток

Миколаївський державний гуманітарний університет
ім. Петра Могили
комплексу «Києво-Могилянська академія»

Ситник В.О.

*Конституційне
право*

Навчально-методичні матеріали

Миколаїв – 2003

ББК 66
К 60
УДК 32 (091) (075.8)

Для нотаток

К 60 **Ситник В.О.** Конституційне право. Миколаїв: Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2003. - с.

ББК 66

Дана робота підготовлена на основі навчально – методичного комплексу з курсу “Конституційне право”. В її зміст входять: тематика лекцій, плани практичних занять; методичні вказівки по самостійній роботі студентів; тематика письмових робіт та питання до іспитів з навчальної дисципліни. Методичні матеріали розраховані на викладачів та студентів вищого навчального закладу.

- 1996.
35. Корнієнко М.І. Теоретичні основи місцевого самоврядування. – Місцеве самоврядування. – 1997, вип. 7., с. 4-31.
 36. Шемшученко Ю.С. Від Декларації до Конституції. – Правова держава, щорічник наукових праць. – 1997, вип. 8.
 37. Авер'янов В.Б. Правовий статус Кабінету Міністрів України: конституційні засади. Правова держава. – 1997, вип. 8.
 38. Бурчак Ф.Г. Конституційний статус Президента України. Правова держава. – 1997, вип. 8.
 39. Солов'євич І.В. Проблеми взаємодії законодавчої і виконавчої влади у світлі Конституції України. Правова держава. – 1997, вип. 8.
 40. Кривенко Л.Т. Суверенітет народу – фундаментальна основа ідеології державотворення України. – В зб. “Ідеологія державотворення в Україні.” Матеріальної науково-практичної конференції. – К., Генеза, 1997, с. 40-43.
 41. Тихонова Є.А. Українська держава як держава соціальна. – В зб. “Ідеологія державотворення в Україні”. – К., 1997, с. 57-60.
 42. Колодій А.М. Теорія розподілу влад, практика формування органів державної влади за новою Конституцією України. – Ідеологія державотворення в Україні. – С. 193-196.
 43. Чубаров В.Л. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини: проблеми створення інституції. – Ідеологія державотворення в Україні. – С. 196-200.
 44. Шишкин В.І. Деякі аспекти в проблематиці розвитку системи правосуддя в Україні. – Ідеологія державотворення в Україні. – с. 224-227.
 45. Письменний Д.П. Конституція України та функції прокуратури на сучасному етапі державотворення. - Ідеологія державотворення в Україні. – с. 263-265.

Робочий тематичний план з дисципліни «Конституційне право»

Концепція дисципліни.

28 червня 1996 року в Україні відбулась історична подія: прийнята нова Конституція України. Вона сприяє утвердженню України як суверенної, незалежної, демократичної, соціальної, правової держави і її громадянського суспільства. Всебічна і повна реалізація Конституції в найбільш стислі строки передбачає вивчення положень Конституції всіма громадянами України і, насамперед, студентами державних і недержавних юридичних та інших навчальних закладів. Засвоєння студентами положень Конституції здійснюється і має здійснюватись, насамперед, і, головним чином, в процесі оволодіння ними конституційним правом України як провідною галуззю права і пріоритетною правовою навчальною дисципліною. Вивчаючи цю дисципліну, слід мати на увазі, що із здобуттям суверенітету нашою державою і прийняттям нової Конституції відбувається становлення якісно нового конституційного права як галузі права, як навчальної дисципліни і як науки. Це об'єктивно потребує посилення уваги до нього.

Відповідно до концепції підготовки юридичних кадрів права готує фахівців у галузях підприємницького права та державного управління (конституційного права).

Програма курсу “ Конституційне право України” призначена для студентів. Метою цієї програми є:

1. Дати студентам систему знань в галузі конституціоналізму, Конституції України і конституційного права України в цілому.

2. Сприяти вихованню поваги до Конституції України та найважливіших конституційно-правових інститутів, зокрема, органів державної влади і місцевого самоврядування, державних символів тощо.

3. Створити передумови для вивчення ними зарубіжної наукової конституційної думки і практики конституційного будівництва. Викладання курсу конституційного права передбачає максимальне наближення його до потреб наступної практичної діяльності випусників.

В процесі вивчення курсу студенти готують курсову роботу з однієї з запропонованих тем та складають іспит.

Курс конституційного права передбачає вивчення як загальних положень конституційного права, так і окремих його інститутів, засвоєння Конституції, конституційного законодавства та інших джерел конституційного права.

Курс конституційного права передбачає отримання студентами знань

про:

- поняття, предмет і методи конституційного права;
- систему і функції конституційного права;
- основи конституційного ладу України;
- конституційні права, свободи і обов'язки людини і громадянина;
- основні форми прямого народовладдя;
- органи державної влади і їх статус та порядок діяльності;
- територіальний устрій України;
- систему місцевого самоврядування в Україні та інші конституційні

інститути.

Курс конституційного права вимагає від студента уміти:

- аналізувати Конституцію України;
- тлумачити конституційне законодавство;
- характеризувати конституційно-правові інститути;
- застосовувати одержані знання на практиці.

До програми курсу додається перелік наукової і навчальної літератури, а також перелік основних законодавчих та інших нормативно-правових актів до тем, які вивчаються. Опрацювання цих джерел є обов'язковим при підготовці до семінарських занять і іспиту.

№	Назва теми	Години
1	Конституційне право як галузь права України. Конституція України – основне джерело конституційного права України	2
2	Основи конституційного ладу України. Громадянство України	2
3	Конституційні права, свободи і обов'язки людини і громадянина України. Конституційно-правовий статус іноземців. Гарантії прав і свобод людини і громадянина	2
4	Виборча система України. Референдуми в Україні.	2
5	Законодавча влада в Україні. Законодавчий процес в Україні	2
6	Конституційно-правовий статус народних депутатів України. Конституційний статус президента України. Органи виконавчої влади України. Конституційний Суд України. Суди загальної юрисдикції. Органи прокуратури України.	2

12. Закон України “Про всеукраїнські і місцеві референдуми”. Відомості Верховної Ради України. – 1993, № 3.
13. Закон України “Про місцеве самоврядування в Україні”. Голос України. – 12 червня 1997, № 102.
14. Закон України “Про місцеві державні адміністрації” від 02.04.1997р.
15. Регламент Верховної Ради України. – К., 1994.
16. Закон України “Про біженців України”. Відомості Верховної Ради України. – 1994, № 16.
17. Закон України “Про правовий статус іноземців”. Відомості Верховної Ради України. – 1994, № 23.
18. Закон України “Про державний кордон”. Відомості Верховної Ради України. – 1992, № 2.
19. Закон України “Про Конституційний Суд України”. Відомості Верховної Ради України. – 1996, № 49.
20. Закон України “Про Кабінет Міністрів”.
21. Закон України “Про Автономну Республіку Крим”. Відомості Верховної Ради України. – 1995, № 11.
22. Закон України “Про прокуратуру”. Відомості Верховної Ради України. – 1991, № 53.
23. Основи конституційного права України. Підручник під ред. В.В. Копійчикова. – К., Юрінком, 1997.
24. Мелашенко В.Ф. Основи конституційного права України. – К., 1995.
25. Тодика Ю.М. Конституційне право як галузь права. Конспект лекцій. – Харків, 1996.
26. Погорілко В.Ф. Нова Конституція України: текст Основного Закону. Огляд і коментарі. – К., 1996.
27. Шаповал В. Президент в механізмі здійснення державної влади. – К., 1995.
28. Степанюк О. Норми конституційного права України: проблеми теорії. (Автореферат дисертації канд. юр. наук). – Львів, 1993.
29. Карлов А.А. Формирование института местного самоуправления. – К., 1993.
30. Коментар до Конституції України. – К., 1996.
31. Бібліотечка “Нова Конституція України”. – К., 1997.
32. Колодій А.М. та інші. Теорія держави та права. Навчальний посібник. – К., 1995.
33. Молдован В.В., Мелашенко В.Ф. Конституційне право: опорні конспекти. Словник-довідник. – К., 1996.
34. Бабкин В.Д., Силиванов В.Н. Народ и власть. – К., Манускрипт,

Самостійна робота

1	Наукова доповідь та її захист	1	25	25
2	Складання тестів та кросвордів	1	5	5

19. Функції і повноваження судів загальної юрисдикції.
20. Конституційно-правові основи статусу суддів в Україні.
21. Основні функції і повноваження Прокуратури України.

**Умови визначення навчального рейтингу
з дисципліни “Конституційне право”.**

Залік

60

**ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНИХ ПРАВОВИХ АКТІВ
І ЛІТЕРАТУРИ**

1. Конституція України, прийнята 28 червня 1996 року. – К.: Просвіта, 1996.
2. Декларація про державний суверенітет України. Відомості Верховної Ради України. – 1990, № 31.
3. Акт проголошення незалежності України. Відомості Верховної Ради України. – 1991, № 33.
4. Загальна декларація прав людини. – К., 1990.
5. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права. – В кн.: Права людини. Основні міжнародно-правові документи. – К., 1989.
6. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права. – В кн.: Права людини. – К., 1989.
7. Закон України “Про громадянство України”. Урядовий кур’єр. – 22 травня 1997 року.
8. Закон України “Про звернення громадян”. Відомості Верховної Ради України. – 1996, № 47.
9. Закон України “Про вибори народних депутатів України”. Відомості Верховної Ради України. – 1993, № 45.
10. Закон України “Про статус народного депутата”.
11. Закон України “Про вибори президента України”. Відомості Верховної Ради України. – 1994, № 8.

**Програма з курсу
КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО УКРАЇНИ**

Тема 1. Конституційне право як галузь права України. Конституція України – основне джерело конституційного права України

Поняття, предмет, метод і система конституційного права України, його провідна роль в системі права України. Конституційно-правові відносини. Конституційно-правові норми. Джерела конституційного права. Конституційне право як наука і навчальна дисципліна.

Поняття Конституції і види Конституції. Конституція – Основний Закон і акт найвищої юридичної сили.

Принципи, структура і функції Конституції України. Норми Конституції України. Порядок прийняття і зміни Конституції. Гарантії стабільності Конституції. Реалізація Конституції. Тлумачення Конституції. Охорона Конституції. Конституція і конституційне законодавство.

Тема 2. Основи конституційного ладу України. Громадянство України

Поняття і система конституційного ладу України. Державний і суспільний лад України. Принципи суверенності, незалежності, демократизму, соціального, правового і унітарного характеру держави як основні засади державного ладу України. Основні атрибути держави, її тип, форми і функції.

Основні принципи суспільного ладу України. Суверенітет народу, нації. Демократизм і гуманізм суспільства. Політичний, економічний і ідеологічний плюралізм (багатоманітність). Політична, економічна, соціальна і духовна (культурна) системи суспільства. Гарантії конституційного ладу України.

Поняття і види правового статусу особи. Конституційний статус особи. Громадянство України, підстави його набуття і припинення. Органи державної влади і державні організації, що вирішують питання громадянства.

Тема 3. Конституційні права, свободи і обов’язки людини і громадянина України. Конституційно-правовий статус іноземців. Гарантії прав і свобод людини і громадянина

Поняття конституційних прав і свобод людини і громадянина, їх

система. Міжнародно-правові документи про права людини і їх імплементація в Конституції і законах України. Громадянські, політичні, економічні, соціальні, культурні та екологічні права і свободи людини і громадянина, їх система і зміст. Конституційні обов'язки людини і громадянина.

Поняття статусу іноземних громадян і осіб без громадянства. Законодавство України про правовий статус іноземців в Україні. Права, свободи і обов'язки іноземців. Національний режим як основний статус іноземців. Режим найбільшого сприяння. Спеціальний режим для іноземців. Правовий статус біженців. Інститут притулку.

Поняття і види гарантій прав і свобод людини і громадянина. Політичні, економічні, культурні (духовні, ідеологічні) та інші загальносоціальні гарантії прав і свобод. Юридичні гарантії прав і свобод: норми-принципи, процесуальні гарантії (процесуальні норми), юридична відповідальність, юридичні обов'язки. Організаційні гарантії: органи державної влади і місцевого самоврядування, політичні партії і громадські організації тощо.

Тема 4. Виборча система України. Референдуми в Україні.

Конституційні форми народовладдя в Україні. Безпосередня і представницька демократія як форми здійснення влади народом. Форми безпосереднього народовладдя. Вибори як форма народного волевиявлення. Види виборів і виборчих систем. Основні принципи і стадії виборів. Критерії оцінки результатів виборів. Гарантії учасників виборчого процесу. Відповідальність за порушення виборчого законодавства.

Поняття і види референдумів. Нормативно-правові основи підготовки і проведення референдумів. Предмети всеукраїнського і місцевих референдумів. Основні принципи і стадії проведення референдумів. Відповідальність за порушення законодавства про референдуми.

Тема 5. Законодавча влада в Україні. Законодавчий процес в Україні

Верховна Рада України – єдиний орган законодавчої влади України – парламент України. Порядок його формування і строк повноважень. Склад і структура Верховної Ради. Основні функції і повноваження Верховної Ради. Форми її роботи. Функції Голови Верховної Ради.

Тематика наукових доповідей з дисципліни “Основи конституційного права України”

1. Поняття і особливості конституційно-правової відповідальності.
2. Функції конституції України.
3. Способи та правові форми прийняття Конституції та внесення змін до неї.
4. Становлення українського конституціоналізму.
5. Конституція України як основа і фундаментальна база національного законодавства.
6. Конституційно-правовий статус об'єднань громадян в Україні.
7. Поняття та основні конституційні засади суспільного ладу України.
8. Механізм та основні функції української держави.
9. Конституційні засади державного ладу України.
10. Правовий статус іноземців та осіб без громадянства в Україні.
11. Громадянство України як конституційно-правовий інститут.
12. Набуття громадянства України: співвідношення українського законодавства і міжнародного права.
13. Втілення в законодавстві України положень міжнародного права щодо підстав і порядку припинення громадянства.
14. Громадянські і політичні права людини і громадянина в Україні.
15. Відповідальність за порушення законодавства України про вибори та референдуми.
16. Автономна республіка Крим, як територіальна автономія у складі України.
17. Принцип розподілу влади у практиці побудови і діяльності державного механізму України (конституційно-правовий аспект).
18. Законодавче регулювання статусу Кабінету Міністрів України; проблеми вдосконалення.

№ п/п	Контрольні заходи	Кількість контрольних заходів	Максимальний бал за 1 захід	Сума балів
1	Опитування, балів	6	1	6
2	Контрольні роботи	1	2	2
3	Семінари	6	1	6
4	Реферати та їх захист	1	16	16

12. Державна символіка України.
13. Біблія і державні стандарти прав людини.
14. Право на життя, свободу і особисту неприборканість.
15. Право на участь в управлінні державного.
16. Право на свободу державних об'єднань.
17. Право зборів, мітингів, страйків, демонстрацій.
18. Соціально-економічні права та їх захист.
19. Культурні права громадян та їх захист.
20. Екологічні права громадян та їх захист.
21. Права людини і соціально-правова відповідальність за їх порушення.
22. Представницька демократія – форма народовладдя у виборчих органах.
23. Безпосередня демократія – форма проявлення народовладдя на референдумі.
24. Історія українського конституційного процесу.
25. Законодавча влада та її форми.
26. Становлення та розвиток парламентаризму.
27. Функції і повноваження народного депутата України.
28. організація роботи та повноваження комітетів Верховної Ради України.
29. Повноваження Верховної Ради України.
30. Парламенти США, Франції, Італії, Канади.
31. Організація і проведення виборів Президента України.
32. Повноваження президента в президентській і парламентській республіці.
33. Михайло Грушевський Президент Української Народної Республіки.
34. Структура органів державної влади.
35. Глава держави в Україні.
36. Кабінет Міністрів – вищий орган в системі органів виконавчої влади.
37. Місцева влада – складова система державного врядування.
38. Нова Конституція і судова влада в Україні.
39. Верховний суд і судова система в США.
40. Функції прокуратури і адвокатури.
41. Основні напрямки судово-правової реформи в Україні.
42. Конституційні Суди і органи конституційного контролю європейських держав.
43. Конституційний Суд України – гарант верховенства Конституції України як Основного Закону держави на всій території України.

Депутатські об'єднання. Комітети і комісії Верховної Ради України. Припинення повноважень Верховної Ради.

Поняття законодавчого процесу. Нормативно-правові основи законодавчого процесу. Стадії законодавчого процесу. Вияв законодавчої ініціативи. Обговорення законопроектів і прийняття законів. Підписання законів, їх оприлюднення і набрання ними чинності. Окремі законодавчі процедури.

Тема 6. Конституційно-правовий статус народних депутатів України. Конституційний статус президента України. Органи виконавчої влади України. Конституційний Суд України. Суди загальної юрисдикції. Органи прокуратури України.

Сутність депутатського мандату. Основні засади правового статусу народних депутатів. Несумісність депутатського мандату з деякими посадами та видами діяльності. Функції, права і обов'язки народних депутатів. Основні форми їх роботи. Гарантії депутатської діяльності. Депутатський імунітет. Дostroкове припинення депутатських повноважень.

Президент України як глава держави. Правова природа, соціальне призначення і роль інституту глави держави. Порядок виборів Президента України. Строк повноважень Президента України, його основні функції і повноваження. Взаємовідносини Президента України з Верховною Радою і Кабінетом Міністрів України.

Поняття і види органів виконавчої влади України.

Кабінет Міністрів – вищий орган виконавчої влади України в системі органів виконавчої влади. Порядок формування Кабінету Міністрів, його склад, основні функції і повноваження. Міністерства та інші центральні органи державної виконавчої влади. Місцеві державні адміністрації.

Місце і роль Конституційного Суду в системі органів державної влади. Порядок утворення Конституційного Суду і його склад. Вимоги до суддів Конституційного Суду. Основні принципи діяльності Конституційного Суду. Функції і повноваження Конституційного Суду. Порядок конституційного судочинства. Конституційне подання і конституційне звернення. Акти Конституційного Суду.

Суди в системі органів судової влади. Судова система України як форма здійснення правосуддя. Принципи організації і діяльності судів загальної юрисдикції, їх система. Незалежність і недоторканість суддів.

Поняття прокуратури. Місце і роль органів прокуратури в системі

органів державної влади. Порядок формування органів прокуратури. Система і структура органів прокуратури, принципи їх організації і діяльності. Функції і повноваження органів прокуратури. Перехідні положення Конституції щодо статусу органів прокуратури. Правові форми прокурорського реагування на виявлені правопорушення.

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ І ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

З дисципліни

“КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО УКРАЇНИ”

Тема 1. Конституційне право як галузь права України. Конституція України – основне джерело конституційного права України

Поняття, предмет, метод і система конституційного права України, його провідна роль в системі права.

Конституційно-правові норми, їх зміст і структура. Інститути конституційного права.

Поняття конституційно-правових відносин, їх види. Суб'єкти і об'єкти конституційно-правових відносин.

Джерела конституційного права: поняття, види.

Конституція як конкретно-історична, політична і правова категорія.

Юридична і фактична Конституція. Писані і неписані Конституції.

Юридичні властивості Конституції України.

Гарантії Конституції України

НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ І ЛІТЕРАТУРА:

Основи конституційного права України. За редакцією В.В. Копійчикова. – К., 1997.

Мелащенко В.Ф. Основи конституційного права України. – К., 1995.

Тодика Ю.М. Конституційне право як галузь права. Конспекти лекцій. – Харків, 1996.

Колодій А.М. та інші. Теорія держави та права. Навчальний посібник. – К., 1995.

Конституція України.

Мелащенко В.Ф. Основи конституційного права України. – К., 1995.

Погорілко В.Ф. Нова Конституція України: текст Основного Закону, огляд і коментарі. – К., 1996.

Основи конституційного ладу України. Підручник. – К., 1997.

адміністрацій.

66. Органи судової влади України. Форми здійснення правосуддя.

67. Конституційно-правовий статус Конституційного Суду України.

68. Принципи організації і діяльності судів загальної юрисдикції.

69. Система судів загальної юрисдикції.

70. Функції і повноваження судів загальної юрисдикції.

71. Порядок формування, склад Конституційного Суду України, його повноваження.

72. Порядок формування судів загальної юрисдикції.

73. Види судочинства судів загальної юрисдикції.

74. Конституційно-правовий статус прокуратури України.

75. Функції і повноваження органів прокуратури.

76. Поняття місцевого самоврядування, форми його здійснення.

77. Система місцевого самоврядування в Україні, його принципи.

78. Територіальна громада – основа місцевого самоврядування.

79. Органи місцевого самоврядування, порядок їх формування.

80. Функції і повноваження органів місцевого самоврядування (Рад, голів Рад).

81. Державно-територіальний устрій України.

82. Система і принципи адміністративно-територіального устрою України.

83. Конституційно-правовий статус Автономної Республіки Крим.

ТЕМИ РЕФЕРАТИВ

З ДИСЦИПЛІНИ “КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО”

1. “Руська правда” і Литовський статус як пам'ятки права.
2. Природне право Запорізької Січі.
3. Конституція Пилипа Орлика і бачення проблем тогочасної України.
4. Державно-Конституційні традиції в козацьку добу.
5. Політико-правові ідеї в Україні в XIX на початку XX століття.
6. Конституційне улаштування Української держави 1917-1920 років. Державне відродження в західно - українських землях.
7. Перша в світі неписана Конституція в Англії.
8. Перша офіційна Конституція в США.
9. Перші офіційні Конституції Європи.
10. Перші Конституції азійських країн початку XX століття.
11. Проблеми формування правової держави в Україні.

33. Гарантії прав і свобод людини і громадянина.
34. Конституційні обов'язки громадянина України.
35. Форми безпосередньої демократії в Україні: поняття, значення.
36. Поняття і види виборів. Виборча система в Україні.
37. Активне і пасивне виборче право. Основні принципи здійснення виборчого права.
38. Основні стадії виборів, їх зміст.
39. Гарантії діяльності учасників виборчого процесу.
40. Предмети всеукраїнського і місцевих референдумів.
41. Принципи і стадії проведення референдумів. Суб'єкти призначення референдумів.
42. Питання, що вирішуються виключно всеукраїнським і місцевими референдумами.
43. Законодавча влада в Україні: поняття, основні функції.
44. Склад і структура Верховної Ради України.
45. Функції і повноваження Верховної Ради України.
46. Основні організаційно-правові форми роботи Верховної Ради України.
47. Законодавчий процес в Україні, його види.
48. Стадії законодавчого процесу.
49. Законодавча ініціатива. Суб'єкти прав законодавчої ініціативи.
50. Порядок набрання чинності закону.
51. Сутність депутатського мандату. Правовий статус народних депутатів України.
52. Несумісність депутатського мандату з деякими посадами та видами діяльності.
53. Права і обов'язки народних депутатів у Верховній Раді України.
54. Діяльність народних депутатів у виборчому окрузі.
55. Гарантії депутатської діяльності. Депутатський імунітет.
56. Дострокове припинення депутатських повноважень.
57. Конституційно-правовий статус Президента України.
58. Функції і повноваження Президента України.
59. Порядок виборів Президента України.
60. Імпічмент Президента України.
61. Поняття і основні функції виконавчої влади. Органи виконавчої влади України.
62. Конституційно-правовий статус Кабінету Міністрів України.
63. Основні функції і повноваження Кабінету Міністрів України.
64. Порядок формування Кабінету Міністрів, його склад і структура.
65. Конституційно-правовий статус місцевих державних

Тема 2. Основи конституційного ладу України. Громадянство України

1. Поняття і структура конституційного ладу.
2. Основні принципи і гарантії конституційного ладу.
3. Конституційні основи суспільного ладу.
4. Конституційні основи державного ладу України.
5. Громадянство як вид правового статусу особи: поняття і законодавче регулювання.
6. Право на громадянство. Його принципи.
7. Інститут подвійного громадянства.
8. Способи, порядок набуття громадянства України та підстави припинення громадянства України.

НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ І ЛІТЕРАТУРА:

Конституція України.

Рабінович П.М. Основи загальної теорії держави і права.

Погорілко В.Ф. Конституція України: текст Основного Закону, огляд і коментарі.

Погорілко В.Ф. Основи конституційного ладу України. – К., 1997.

Закон України “Про громадянство України”. Урядовий кур’єр. – 22 травня 1997 року.

Положення про порядок розгляду питань, пов'язаних з громадянством / ВВР України. – 1992, № 26.

Синельников А. Правовий статус осіб з подвійним громадянством. – Політика і час. – 1993, № 10-11.

Тема 3. Конституційні права, свободи і обов'язки людини і громадянина України. Конституційно-правовий статус іноземців

1. Система прав і свобод людини і громадянина: громадянські, політичні, економічні, соціальні та інші права і свободи.
 2. Гарантії здійснення прав і свобод.
 3. Конституційні обов'язки громадян України.
 4. Поняття національного режиму.
 5. Правовий статус іноземців в Україні.
 6. Правовий статус біженців.
- Аналіз конкретних ситуацій, пов'язаних з правовим статусом іноземців.

НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ І ЛІТЕРАТУРА:

Конституція України.

Закон України “Про звернення громадян”. Відомості Верховної Ради України. – 1996, № 47.

Права людини. Міжнародні договори України. Декларації, документи. – К., 1992.

Рабінович П.М. Основи загальної теорії права та держави. – К., 1994.

Погорілко В.Ф. Конституція України: текст Основного Закону, огляд і коментарі. – К., 1996.

Закон України “Про правовий статус іноземців”. ВВР України. – 1994, № 23.

Закон України “Про біженців України”. ВВР України. – 1994, № 16.

Тема 4. Виборча система України. Референдуми в Україні

Вибори як форма безпосереднього волевиявлення народу.

Характеристика основних виборчих систем.

Основні принципи виборчого права.

Основні стадії виборчого процесу в Україні.

Аналіз конкретних ситуацій, пов'язаних з проведенням виборів.

Референдум як форма народовладдя: поняття, види.

Правове регулювання референдумів.

Предмети всеукраїнського і місцевих референдумів.

Порядок проведення референдумів.

Аналіз конкретних ситуацій, пов'язаних з проведенням референдумів.

НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ І ЛІТЕРАТУРА:

Конституція України.

Закон України “Про вибори народних депутатів України”.

Закон України “Про вибори президента України”. ВВР України. – 1994, № 33.

Основи конституційного права України. – К., 1997.

Закон України “Про всеукраїнські і місцеві референдуми”. ВВР України. – 1991, № 33.

Погорілко В.Ф. Конституція України: огляд і коментарі, текст Основного Закону. К., 1996.

Основи конституційного права України. – К., 1997.

Контрольні питання з програми курсу

КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО УКРАЇНИ

1. Конституційне право як галузь права України, навчальна дисципліна і наука.
2. Предмет і метод конституційного права. Конституційно-правові відносини: поняття, види.
3. Система конституційного права. Конституційно-правові інститути.
4. Джерела конституційного права, їх види.
5. Функції конституційного права.
6. Поняття Конституції, її юридичні властивості.
7. Види конституцій: писані конституції, неписані конституції, юридична і фактична конституції.
8. Структура і принципи нової Конституції України.
9. Історія Конституції України.
10. Основні функції Конституції.
11. Порядок прийняття і внесення змін до Конституції України.
12. Гарантії стабільності Конституції.
13. Поняття і сутність конституційного ладу України, його структура і принципи.
14. Основи державного ладу України.
15. Основи суспільного ладу України.
16. Поняття і види правового статусу особи. Конституційний статус особи.
17. Поняття громадянства і види громадянського стану особи.
18. Громадянство України. Належність до громадянства України.
19. Принципи громадянства України.
20. Підстави набуття громадянства України.
21. Порядок прийому до громадянства України.
22. Підстави припинення громадянства України.
23. Втрата громадянства України.
24. Органи, що вирішують питання громадянства, їх повноваження.
25. Порядок розгляду питань, пов'язаних з громадянством.
26. Поняття національного режиму. Правовий статус іноземців.
27. Біженці: поняття, правовий статус. Система конституційних прав і свобод людини і громадянина в Україні.
28. Громадянські права і свободи людини і громадянина.
29. Політичні права і свободи громадян України.
30. Економічні права і свободи людини і громадянина.
31. Соціальні права і свободи людини і громадянина.
32. Культурні права і свободи людини і громадянина.